

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2016

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Карпенчук Світлана Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світлана Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2016 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

7. Свиридюк Т. В. Вивчення англійської мови в початковій школі / Т. В. Свиридюк, О. Є. Власик. – Луцьк, 2002. – С. 36-42.

Резюме. В статье рассматриваются активные формы работы на уроках английского языка и анализируются пути их применения в начальных классах. Исследованы психолого-педагогические условия обучения английскому языку детей начального школьного возраста. Автор акцентирует внимание на приоритетных технологиях, которые стимулируют развитие творческих способностей. Доказано, что активные формы обучения являются мощным фактором психологической адаптации ребенка в новом языковом пространстве.

Ключевые слова: активные формы, приоритетные технологии, творческие способности, групповая работа, парная работа.

The summary. In the article investigates the active forms of teaching English and the ways of using them in the primary classes. The psychological-pedagogical circumstances in teaching English of the primary school children are investigated. The author turns attention on the paramount technologies, which stimulate the development of creative abilities. It is proved that the active forms of teaching are strong factor of psychological adaptation for a pupil in a new language area.

Key words: active forms, priority technologies, creative abilities, group work, pair work.

Одержано редакцією 17.11.2016 р.

УДК [378. 147. 016: 811. 111] : [37:005. 591. 6]

Н.Р. ДАНІЛОВА

ОПРАЦЮВАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Резюме. У статті розглядаються поняття: «інноваційні педагогічні технології» та «інноваційне навчання». Дається короткий опис та характеристика інноваційних педагогічних технологій у процесі викладання англійської мови.

Ключові слова: інноваційні педагогічні технології, навчальний процес, креативність, розвиток мислення.

У епоху змін, світового розвитку та глобалізації, знання іноземної мови стає не просто важливим фактором, а навіть життєвою необхідністю. Завдання вищої школи полягає не лише у наданні знань, а й у формуванні студента як освіченої, конкурентоспроможної та впевненої особистості. Використання інноваційних педагогічних технологій у початковому процесі сприяє впровадженню цих завдань.

Метою статті є опис і розкриття особливостей використання інноваційних технологій та висвітлення досвіду роботи викладача англійської мови.

Сучасні педагогічні технології направлені на зміну освітньої ситуації таким чином, щоб викладач із «беззаперечного авторитета» перетворився на більш уважного та зацікавленого співрозмовника і став учасником процесу навчання. У цьому і полягає **актуальність** статті.

Вивченням проблеми займалися такі дослідники, як: В.П. Беспалько, І.М. Дичківська, С.О. Сисоєва.

Як відомо, інновація означає оновлення, зміну, введення нового.

У педагогічній інтерпретації інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Виходячи з цього, інноваційну педагогічну діяльність можна розглядати як процес створення і освоєння педагогічних інновацій із застосуванням інноваційних форм навчання [3].

Інноваційне навчання - зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [1].

У такому контексті особливого значення набувають педагогічні технології навчання, під якими розуміють системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що використовуються для досягнення освітньої мети [8].

На думку С.О. Сисоєвої, використання інноваційних педагогічних технологій в освіті має «забезпечувати особистісний і професійний розвиток особистості, її професійну та соціальну мобільність, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптаційну гнучкість» [4].

Д.С. Мазоха та Н.І. Опанасенко зазначають, що «педагогічна професія вимагає особливої чутливості до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатності до адекватного сприйняття потреб суспільства і відповідної корекції навчально-виховної діяльності» [2].

Якщо дивитися на перспективу, стає зрозуміло, що постійний розвиток та підвищення вимог до студентів та працівників потребує навчання людини не лише протягом періоду здобуття освіти, а протягом всього життя. Інноваційні технології дають змогу здобувати не лише знання у певній галузі, а й освоювати методики самостійної роботи, пошуку та обробки необхідної інформації, вміння мислити креативно, розвиватися всебічно.

Викладач має впроваджувати у процесі викладання іноземної мови студентам наступні технології: «мозковий штурм», рольові ігри, презентації, метод проєктів, дискусійні форми навчання, групування та інші. Дискусійні форми навчання – це ціленаправлений та впорядкований обмін думками, твердженнями з метою «знаходження істини» або формування в учасників певної точки зору. Головними умовами є обмеження одним питанням чи темою, висловлена думка має бути аргументованою.

Однією із самих активних дискусійних форм заняття можна виокремити «Мозковий штурм» (*Brainstorm*), що містить спільне розв'язання проблем. «Мозковий штурм» - прийом швидкого некритичного висловлення думок, за допомогою яких можна швидко генерувати численні ідеї з певної проблеми або теми для подальшого обговорення [5] Метою цієї гри є забезпечення генерації ідей для неординарного рішення певної проблеми. Переглянемо список необхідних елементів проведення «мозкового штурму».

- 1) Необхідно висловити якомога більше ідей та зафіксувати їх.
- 2) Записуються всі висловлені ідеї, навіть на перший погляд, безглузді.
- 3) Відсутність будь-якої критики.
- 4) Всі учасники мають однакові права висловити свою думку.

Метод Дебрифінга сприяє не тільки розвитку особистісних якостей учнів але й вчить об'єктивному оцінюванню знань і вмінь, набутих під час попередньої роботи, аналізу рівня застосування особистісних якостей, рівня активності та моделей поведінки. Єдиним обмеженням даного методу є те, що він потребує більшого терміну, порівняно з іншими методами.

Презентації на заняттях іноземної мови дозволяють поєднувати у собі застосування мультимедіа та необхідного мовного матеріалу. Перевага презентацій у тому, що їх можна використовувати на будь-якому етапі вивчення теми. Зазвичай, презентації мають кращий результат в студентів різного віку.

Вивчаючи тему «Education» на занятті повторення, завдяки презентації студенти могли комплексно повторити вивчений матеріал, виконуючи цікаві завдання та читаючи на екрані різноманітні слова похвали за виконання цих завдань. **Метод проєктів** у світовій педагогіці – не новий винахід, що «є практикою особистісно орієнтованого навчання, яке забезпечує всебічний розвиток особистості в процесі конкретної діяльності студента, на основі вільного вибору, з урахуванням його інтересів та можливостей» [7].

Він з'явився у 20-х роках минулого століття, дещо видозмінився і сьогодні є засобом ефективного навчання, виховання і розвитку особистості в різних ланках освіти. Засновником методу вважають американського педагога В. Кіппатріка.

Напевне, саме цей метод є найцікавішим та мотиваційним. В основі проєкту лежить певна проблема. Елемент творчості робить проєктну роботу суто індивідуальною. Працюючи над проєктом, студенти виконують невелику дослідницьку роботу: шукають та опрацьовують матеріал у підручниках та Інтернеті, виокремлюючи найголовніше, знаходять ілюстрації, готують проєкт до представлення на клас.

Одним із напрямів, що викликає зацікавлення педагогів, батьків та, власне, учнів, є метод Едварда де Бона «**Шість капелюхів мислення**», націлений на те, щоб навчити студентів управляти власним мисленням [6].

Існує шість капелюхів різних кольорів: білий, червоний, жовтий, чорний, зелений та блакитний, кожен з яких наділений характерними, притаманними лише йому рисами. Змінюючи капелюх, ми можемо надати нашим думкам необхідного напрямку, що буде відповідати певному типу мислення. У цьому методі мислення поділяється на шість різноманітних режимів, кожен з яких представлений капелюхом свого кольору [9].

Прикладів використання цього методу на заняттях англійської мови багато. Найчастіше ми вдаємось до його застосування опрацьовуючи тексти, обговорюючи певну думку або представляючи усне повідомлення.

Досить часто на заняттях іноземної мови викладачі зустрічаються з проблемою «мовчазних студентів». Вони, у свою чергу, боячись допустити помилку, виразити власні думки або показатись смішними, не бажають відповідати на заняттях. Коли починається обговорення, кожна думка має право на існування, а тим паче, кожна точка зору є цінною, контрольною, аби обговорення не стало надто емоційним та некерованим. Завдяки цьому методу легко досягається концентрація уваги студентів на необхідній інформації, розвиток мислення, можливість погляду на проблему з різних кутів, а головне – вдосконалення мовленнєвих навичок, адже кожен студент бере участь в обговоренні.

Метод «Шести капелюхів мислення» не лише можна, а й потрібно використовувати у повсякденному житті, вирішуючи питання, що вимагають особливої уваги. Він допомагає мисленню набутти таких рис, як: чіткість, різнобічність та структурованість.

Основними характеристиками вказаних інноваційних педагогічних технологій у викладанні іноземної мови є: інтерактивність, креативність, інформативність та розвиток вміння критичного мислення.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання інноваційних педагогічних технологій сприяє зміні моделі поведінки між викладачем та студентами, допомагає розвивати навички мислення, здібності та можливості студентів, дозволяє застосовувати ці ж технології у повсякденному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

2. Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Центр початкової літератури, 2005. – 232с. .
3. Полікарпова Ю.О. Інноваційні педагогічні технології у викладанні іноземних мов студентам магістратури. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.academia.edu/1613464/>
4. Сисоєва С.О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Зб. нах. пр.// За ред. І.А. Зязюна та Н.Г. Ничкало. – у 2 ч. – Ч.1. – К., 2001. – С. 45-53.
5. Тімченко С.О. Критичне мислення: крок до комунікативної компетентності учня // Вивчаємо українську мову та літературу. – Липень 2011. – №19–21 (275– 277). – С 2– 9.
6. Тюрина А.В. Фестиваль педагогических идей «Шесть шляп мышления как интерактивная методика преподавания иностранных языков». – Електронний ресурс. – Режим доступу: sosh10.edusluda.ru/files/KOPIKA/FPI_Tur_6_shlap-11.doc
7. Упровадження інноваційних педагогічних технологій. - Електронний ресурс. – Режим доступу: tpl.uzhgorod.ua/index.../Innovacijni_tehn.doc
8. Фомина Т.Н. Инновационные технологии в преподавании иностранных языков в неязыковом ВУЗе / Т.Н. Фомина, Т.Г. Зеленова // Ярославский педагогический вестник. – 2003. - № 1 (34). – С. 36 – 42.
9. Э. Де Боно. Шесть шляп мышления. Основная концепция. - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.debono.ru/article/sixhats.htm>

Резюме. В статье рассматриваются понятия: «инновационные педагогические технологии» и «инновационное обучение». Дается краткое описание и характеристика инновационных педагогических технологий в процессе преподавания английского языка.

Ключевые слова: инновационные педагогические технологии, учебный процесс, креативность, развитие мышления.

The summary. The article deals with the concepts of “innovative pedagogical techniques” and “innovative teaching”. A short description of innovative pedagogical techniques in the process of English teaching is given.

Key words: innovative pedagogical techniques, teaching process, creativity, thinking development.

Одержано редакцією 23.11.2016 р.

УДК 811:37.02

Н.Г. БОЙКО, В.В. КОВАЛЮК

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КЕЙС-СТАДІ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Резюме. Стаття досліджує використання методу кейс-стаді (case study) як системи навчання, що базується на аналізі, рішенні та обговоренні ситуацій, як змодельованих, так і реальних.

Ключові слова: метод, інтерактивний, ситуація, дискусія, аналіз, приклад.

Завдання, визначені Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті, концепцією 12-річної загальноосвітньої середньої школи, орієнтують вчителя на запровадження таких методів навчання, які розвивають “уміння самостійно вчитися, критично мислити, здатність до самопізнання і самореалізації особистості у різних видах творчої діяльності” [1]. Саме такими є інтерактивні методи навчання, які викликають інтерес до пізнавального процесу, розвивають творчий потенціал особистості, розумову та емоційну сфери.

“Інтерактивний” – здатний до взаємодії, співпраці, діалогу. Мета інтерактивного навчання – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність при вивченні іноземної мови, інтелектуальну спроможність. [3, с. 21] Інтерактивне навчання – це постійна активна взаємодія всіх студентів, співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), коли викладач і студент рівноправні, домінування одного учасника навчального процесу над іншими неможливе. Студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, вирішувати.

Інтерактивні види і форми робіт передбачають навчання у групах, у парах, тобто навчання з елементами взаємонавчання, коли виконуючи на занятті спільні завдання, студенти вчаться спілкуватися, критично мислити, ухвалювати обдумані рішення.

Робота в парах дає можливість подумати, обмінятися ідеями з партнером, що формує навички спілкування, висловлювання думок, вміння вести дискусію. Працюючи в парах, студенти можуть взяти інтерв'ю, проаналізувати текст, відредагувати роботу один одного, оцінити.

Робота в групах передбачає розподіл ролей та спільне вирішення проблем, завдань, які поставив учитель. Такі види діяльності дають змогу включити в процес активного навчання кожного студента, який відчуватиме свою самодостатність, зможе зробити свій внесок у спільну роботу, висловитися іноземною мовою.

Також надзвичайно ефективним є такий вид роботи, як метод кейс-стаді (від англ. case study – “вивчення ситуації”), відомий у вітчизняній освіті як кейс-метод або метод ситуацій (чи навчання на конкретних

ЗМІСТ

<i>Совтис Н.М.</i> Українізми в польській літературній мові XIX ст.....	3
<i>Ясногурська Л.М.</i> Відображення свідомості нації у концептуальній та мовній картині світу	6
<i>Василькевич С.С.</i> Неологіка у мові інтернет та політичної комунікації	9
<i>Михальчук Н.О., Яцюрик А.О.</i> Місце компліменту в системі мовленнєвих актів та ілюктивна роль компліментів	13
<i>Денисюк Л.В.</i> Особливості функціонування займенника <i>IT</i> в сучасній англійській мові.....	17
<i>Кочубей О.С.</i> Аналіз структурних компонентів перекладацької компетентності фахівця	19
<i>Мороз Л.В., Дацюк А.В.</i> Британський газетний дискурс як контекст об'єктивації тендерних стереотипів	24
<i>Ясногурська Л.М.</i> Сучасні підходи до вивчення поняття концепт	28
<i>Краля І.В., Берташ В.О.</i> Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації ..	32
<i>Бігунов Д.О.</i> До питання мовленнєвої поведінки особистості	35
<i>Трофімчук В.М., Гривіцька Р.В.</i> Застосування інтернет-технології у дистанційному навчанні іноземної мови	38
<i>Павелків К.М.</i> Психодого-педагогічні умови вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях вищої школі	40
<i>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</i> Місце та роль гри у системі навчання іноземної мови	43
<i>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</i> Активні форми навчання іноземної мови в початковій школі	47
<i>Данілова Н.Р.</i> Опрацювання та застосування педагогічних інноваційних технологій на заняттях англійської мови	50
<i>Бойко Н.Г., Ковалюк В.В.</i> Застосування методу кейс-стаді у процесі викладання іноземних мов ...	52
<i>Ковалюк В.В., Ткач Т.В.</i> Фахова компетентність студентів та її формування засобами англійської мови	56
<i>Мороз Л.В., Коцвай Ю.Я.</i> Процес формування комунікативної компетенції у старшокласників на уроках іноземної мови	60
<i>Богачик М.С.</i> Особливості формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови у контексті компетентнісного підходу	64
<i>Баталія Л.О., Ткач А.П.</i> Історія та розвиток альтернативного навчання в стандартних школах західнослов'янських країн (Чехія, Польща, Словаччина)	67
<i>Джава Н.А., Шевчук О.В.</i> Вміння творчого письма на середньому етапі навчання	69
<i>Черуха Н.В., Миколайчик А.П.</i> Раннє вивчення іноземної мови у вітчизняній і зарубіжній шкільній практиці	72
<i>Черуха Н.В., Брень О.В.</i> Про питання покращення результативності викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах	74
<i>Ковалюк В.В., Шикута Т.М.</i> Про питання імплементації сучасних методів навчання іноземних мов у ВНЗ	76
<i>Мороз Л.В., Король О.Ю.</i> Про концепцію формування навичок письма при навчанні і іноземної мови студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання вищого навчального закладу	81
<i>Кушнір Н.В., Лукашик О.В., Лавренюк Т.І.</i> Формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності в процесі фахової підготовки	84
<i>Романюк С.К., Городюк Н.Ю.</i> Інноваційні технології навчання на уроках англійської мови в початковій школі	86
<i>Івашкевич Е.Е.</i> Psycholinguistic paradigm of narrative discourse	89
<i>Івашкевич Е.З.</i> Aspects of social intellect of a teacher	93
<i>Верьовкіна О.Є., Сембай Н.Б.</i> Ways of encouraging second language acquisition in the classroom	97
<i>Бігунова С. А., Зубілевич М.І.</i> English somatic phraseological units of Latin and French origin	100
<i>Відомості про авторів</i>	103

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 26.12.2016 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2